

**Gemeente
Altena**

Uitvoeringsagenda Kerkenvisie 2025-2028

Almkerk, oktober 2025

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	3
2.	Verantwoordelijkheden en rollen	4
3.	Acties	5
-	Kennisdeling en samenwerking	6
-	Benutten en verbinden	9
-	Beschermen en behouden	12
4.	Planning en financiën	16

1. Inleiding

De kerkgebouwen in de gemeente Altena zijn meer dan alleen religieuze plekken; ze vormen het hart van gemeenschappen. Voor kerkgangers vormen deze gebouwen een toevluchtsoord voor geloof, hoop en liefde en bieden ze een plek voor bezinning, rust en zingeving. Met hun torens en uitgesproken architectuur zijn kerkgebouwen vaak goed zichtbaar in het landschap en vormen daar bakens die de identiteit van de verschillende kernen markeren. In de kerkenvisie, die de gemeenteraad in haar vergadering van 17 december 2024 vaststelde, erkent de gemeente Altena deze veelzijdige betekenis van kerken.

Deze uitvoeringsagenda is het vervolg op de kerkenvisie. In deze uitvoeringsagenda worden de kansen, doelstellingen en ambities uit de kerkenvisie omgezet in concrete acties. Met deze acties komen we gezamenlijk tot een toekomstbestendig kerkenlandschap in Altena. We streven naar behoud en versterking van deze bijzondere, vaak cultuurhistorisch waardevolle, plekken met respect voor zowel de religieuze functie als de sociale waarde die zij vertegenwoordigen.

2. Verantwoordelijkheden en rollen

Deze uitvoeringsagenda biedt geen garanties voor toekomstig succes. Het is met name de betrokkenheid van de kerkgemeenschappen, gemeentelijke organisatie en de omgeving die bepalend zijn voor het slagen van de in de uitvoeringsagenda geformuleerde acties. Meerdere partijen waren betrokken bij het opstellen van de kerkenvisie en ook voor het vervolg geldt dat er sprake is van een gezamenlijke ambitie en verantwoordelijkheid. De kerkgemeenschappen en de gemeentelijke organisatie dragen op hun eigen manier bij aan het uitvoeren van de acties in de agenda.

Kerkgemeenschappen

De uitvoeringsagenda is in de eerste plaats voor de kerkgemeenschappen opgesteld. Zij werken aan een duurzaam toekomstperspectief voor hun gebouwen, maken keuzes en nemen als eigenaar vervolgens zelf de besluiten. De kerkgemeenschappen in de gemeente Altena hebben verschillende achtergronden en zijn in meer- of mindere mate betrokken geweest bij het opstellen van de kerkenvisie. Het is van belang dat de kerkgemeenschappen de waarde van de gezamenlijk geformuleerde doelstellingen, kansen en ambities blijven inzien, zodat we gezamenlijk aan de slag kunnen- en blijven met de acties uit deze uitvoeringsagenda. Bij een wisseling van betrokkenen vanuit de kerkgemeenschappen is het van belang dat de opvolgers goed worden geïnformeerd over de lopende projecten uit de uitvoeringsagenda en de contacten met de gemeente.

Gemeentelijke organisatie

De gemeentelijke organisatie vervult een faciliterende rol door verbindingen tot stand te brengen, informatie te verstrekken, mee te denken en samenwerkingsverbanden te ondersteunen. De ondersteunende rol van de gemeente stelt kerkgenootschappen beter in staat de uitdagingen waarvoor zij zichzelf gesteld zien het hoofd te bieden.

Contactpersoon kerkgemeenschappen

De contactpersoon is voor de kerkgemeenschappen het aanspreekpunt binnen de gemeentelijke organisatie. Een centraal aanspreekpunt binnen de gemeente was voor veel kerkgemeenschappen een wens die kenbaar werd gemaakt tijdens het opstellen van de kerkenvisie. De vragen van de kerkgemeenschappen zijn vaak heel divers; van subsidie, nevengebruik en verduurzaming tot culturele programmering en armoedebelid. De contactpersoon weet de weg binnen de gemeentelijke organisatie en heeft inzicht in welke vragen er spelen bij de kerkbesturen. Op die manier krijgen kerkgemeenschappen sneller antwoord op hun vragen en worden kansen om verschillende vragen aan gezamenlijke oplossingen te koppelen eerder gesignaleerd.

3. Acties

Met de acties die zijn beschreven in dit hoofdstuk willen we gezamenlijk bouwen aan een toekomstbestendig kerkenlandschap in Altena. De acties zijn gegroepeerd in drie thema's, namelijk:

- Kennisdeling en samenwerking
- Benutten en verbinden
- Beschermen en behouden

De acties die zijn gegroepeerd onder het thema '*Kennisdeling en samenwerking*' zijn gericht op het faciliteren van kennisdeling tussen gemeente en kerkbesturen, maar ook tussen kerkbesturen onderling en op het bevorderen en verbeteren van de samenwerking tussen gemeente en kerkbesturen.

Acties die gericht zijn op het benutten van kerkgebouwen in de breedste zin van het woord zijn gegroepeerd onder het thema '*Benutten en verbinden*'.

Tot slot zijn de acties die gericht zijn op het beschermen en het behouden van de (cultuurhistorische) waarden van de kerkgebouwen en de omgeving van de kerkgebouwen gebundeld onder het thema '*Beschermen en behouden*'.

Voor elke actie wordt het doel beschreven en de keuze voor deze actie toegelicht. Verder wordt aangegeven welke ambitie uit de kerkenvisie door de actie wordt ondersteund. Tot slot wordt vermeld of de uitvoering van de actie kan plaatsvinden met bestaande middelen (formatie en financiën) of dat er aanvullende middelen nodig zijn.

- Kennisdeling en samenwerking

3.1 Benoemen vast aanspreekpunt kerkgemeenschappen

Doel	De gemeentelijke organisatie toegankelijker maken voor kerkbesturen, waardoor zij sneller antwoord hebben op hun vragen.			
Toelichting	Door het benoemen van een vast aanspreekpunt voor kerkbesturen wordt de gemeentelijke organisatie toegankelijker voor kerkbesturen. De contactpersoon weet de weg in de gemeentelijke organisatie en kan zo vragen van kerkbesturen gerichter binnen de organisatie agenderen.			
Ambitie kerkvisie	• We onderzoeken hoe we het contact tussen gemeente en kerkeigenaren kunnen bevorderen. • Maak kerkgemeenschappen volwaardig gesprekspartner.			
Middelen	Formatie	Bestaand	Financieel	-

3.2 Inrichten Kerkenhelpdesk

Doel	De rol van contactpersoon voor de kerkbesturen steviger verankeren in de gemeentelijke organisatie.			
Toelichting	Door het inrichten van een kerkenhelpdesk wordt de rol van contactpersoon voor kerkbesturen minder kwetsbaar en wordt het eenvoudiger om deze rol (bij ziekte of verlof van de contactpersoon tijdelijk) over te dragen.			
Ambitie kerkvisie	• We onderzoeken hoe we het contact tussen gemeente en kerkeigenaren kunnen bevorderen. • Maak kerkgemeenschappen volwaardig gesprekspartner.			
Middelen	Formatie	Bestaand	Financieel	-

3.3 Inrichten informatiepagina kerkgemeenschappen

Doel	Het bieden van een centrale plaats waar kerkbesturen voor hen relevante informatie kunnen vinden, zodat het delen van informatie met kerkbesturen eenvoudiger wordt.			
Toelichting	Door het inrichten van een informatiepagina voor kerkbesturen wordt het delen van informatie met kerkbesturen eenvoudiger. Een voorbeeld van een dergelijke informatiepagina is de kerkenpagina van de gemeente Súdwest-Fryslân: Kerken Gemeente Súdwest-Fryslân			
Ambitie kerkenvisie	• We creëren een platform voor kennisuitwisseling.			
Middelen	Formatie	Bestaand	Financieel	-

3.4 Onderzoeken oprichten Kerkelijk Vastgoed Platform

Doel	Het uitwisselen van informatie tussen kerkbesturen faciliteren en bevorderen.			
Toelichting	Door het bieden van een platform, zoals een gezamenlijke teams-omgeving, waarop kerkbesturen kennis en nieuws kunnen delen over hun vastgoed wordt het uitwisselen van informatie tussen kerkbesturen gestimuleerd. Er kan zo gebruik gemaakt worden van de collectieve kennis van de kerkbesturen door het stellen van vragen en het geven van antwoorden meer laagdrempelig te maken.			
Ambitie kerkenvisie	• We creëren een platform voor kennisuitwisseling.			
Middelen	Formatie	Bestaand	Financieel	-

3.5 Organiseren jaarlijks ambtelijk overleg met kerkbesturen

Doel	Het bevorderen van de samenwerking tussen de kerkbesturen en de gemeentelijke organisatie.			
Toelichting	Door het organiseren van een jaarlijks overleg tussen ambtelijke vertegenwoordigers van de gemeentelijke organisatie en kerkbesturen wordt het agenderen van gezamenlijke uitdagingen en het voeren van het gesprek hierover gefaciliteerd.			
Ambitie kerkenvisie	• We onderzoeken hoe we het contact tussen gemeente en kerkeigenaren kunnen bevorderen.			
Middelen	Formatie	Bestaand	Financieel	-

3.6 Opstarten traject oprichten Maatschappelijk-Diaconaal Platform

Doel	Het oprichten van een Maatschappelijk-Diaconaal platform te verwezenlijken, waardoor het overleg tussen gemeente en kerkbesturen over maatschappelijke thema's, zoals armoedebelid, vitaliteit en jongerenwerk wordt bevorderd.			
Toelichting	Door het oprichten van een Maatschappelijk-Diaconaal Platform krijgt het verder samenwerken aan maatschappelijk thema's, zoals armoedebelid, vitaliteit en jongerenwerk gestalte.			
Ambitie kerkenvisie	• We richten een 'Maatschappelijk-Diaconaal Platform' op. • Maak kerkgemeenschappen volwaardig gesprekspartner			
Middelen	Formatie	Bestaand	Financieel	-

- Benutten en verbinden

3.7 Onderzoeken kansen afstemming onderhoud en instandhouding kerkgebouwen

Doel	Het verminderen van de kosten van onderhoud en instandhouding van kerkgebouwen voor zowel gemeente als kerkbesturen.			
Toelichting	Door afstemming over instandhouding en onderhoud van kerkgebouwen worden de kosten voor het onderhoud van kerktorens (gemeente) en de andere gebouwonderdelen (kerkbesturen) mogelijk verminderd. Een voorbeeld hiervan is bijvoorbeeld het plaatsen van steigers of het werken met een gezamenlijke aannemer.			
Ambitie kerkvisie	• We onderzoeken hoe we het contact tussen gemeente en kerkeigenaren kunnen bevorderen. • We hebben (blijvende) aandacht voor erfgoed- en monumentenwaarde van kerkgebouwen en waarderen dit.			
Middelen	Formatie	Bestaand	Financieel	-

3.8 Bevorderen nevengebruik van kerkgebouwen

Doel	Door het bevorderen van passend multifunctioneel gebruik van kerkgebouwen en kerkelijke centra bijdragen aan de leefbaarheid van de kernen en de instandhouding en onderhoud van de kerkgebouwen.			
Toelichting	We verbinden vraag- en aanbod voor (maatschappelijke) ruimtevragers aan elkaar. Daarnaast stimuleren we het afstemmen van de agenda's van (culturele) evenementen in kerkgebouwen (zoals bijvoorbeeld via Uit in Altena) om de programmering te spreiden. <i>Deze actie kan mogelijk een extensie zijn van actie 3.4 'Onderzoeken Kerkelijk Vastgoed Platform'</i>			
Ambitie kerkvisie	• We helpen kerkeigenaren in de zoektocht naar breder gebruik van de ruimte in kerkgebouwen.			
Middelen	Formatie	Bestaand	Financieel	-

3.9 Opstellen routekaart transformatie en herbestemming

Doel	Het proces van de herbestemming van religieus vastgoed op voorhand transparant en inzichtelijk maken.			
Toelichting	Door het opstellen van een routekaart voor transformatie en herbestemming wordt zichtbaar hoe de gemeente omgaat met de transformatie en herbestemming van kerkgebouwen. Dit draagt bij aan een succesvol herbestemmingstraject, waarbij alle betrokken partijen op voorhand weten welk traject de gemeente doorloopt.			
Ambitie kerkenvisie	• We stellen een plan van aanpak op over hoe we willen omgaan met vrijkomende kerken.			
Middelen	Formatie	Bestaand	Financieel	-

3.10 Onderzoeken mogelijkheden kerkgebouwen als coöperatieve energieopwekkers

Doel	Kerkgebouwen dragen als coöperatieve energieopwekker bij aan de energietransitie.			
	Door nevengebruik van kerkgebouwen te bevorderen kunnen kerkbesturen meer inkomsten genereren, waardoor zij langer gebruik kunnen blijven maken van hun kerkgebouw.			
Toelichting	Kerkgebouwen hebben vaak een groot dakoppervlak. Kerkbesturen hebben hier vaak veel onderhoudskosten aan. We onderzoeken of we de instandhouding van kerkgebouwen kunnen koppelen aan de energietransitie opgave.			
Ambitie kerkenvisie	• We helpen kerkeigenaren in de zoektocht naar breder gebruik van de ruimte in kerkgebouwen.			
Middelen	Formatie	Bestaand	Financieel	-

3.11 Onderzoeken kansen vergroten biodiversiteit rond kerken

Doel	Het creëren van een gezonder en veerkrachtiger binnenstedelijk ecosysteem. Het vergroten van de klimaatbestendigheid van onze kernen.			
Toelichting	Kerktuinen en begraafplaatsen zijn plaatsen van rust en herdenking. Als zodanig zijn het vaak ook rustplekken voor allerlei dieren, vogels en insecten. Dit biedt kansen om op deze bijzondere plekken in te zetten op het behouden en vergroten van de biodiversiteit.			
Ambitie kerkenvisie	Aanvullend op ambities kerkenvisie.			
Middelen	Formatie	Bestaand	Financieel	-

- Beschermen en behouden

3.12 Opnemen kerkgebouwen in de cultuurhistorische waardenkaart

Doel	Het inzichtelijk maken van de cultuurhistorische waarden van beeldbepalende, niet monumentale, kerkgebouwen.			
Toelichting	We vullen de cultuurhistorische waardenkaart aan met beeldbepalende, niet monumentale, kerkgebouwen. We faciliteren hiermee het onderbouwd opnemen van deze beeldbepalende gebouwen in het omgevingsplan. Door dit vervolgens in het omgevingsplan te koppelen aan een sloopbescherming voorkomen we dat deze gebouwen zonder meer gesloopt kunnen worden.			
Ambitie kerkenvisie	We hebben (blijvende) aandacht voor erfgoed- en monumentenwaarde van kerkgebouwen en waarderen dit.			
Middelen	Formatie	Bestaand	Financieel	€ 1.000

3.13 Uitbreiden kerkenpaspoorten

Doel	De (cultuurhistorische) waarden van de omgeving van kerkgebouwen inzichtelijk maken, zodat deze in het geval van nevengebruik of herbestemming in beeld zijn en kunnen worden meegenomen in de ontwerpogave.			
Toelichting	We brengen de (cultuurhistorische) waarden van de omgeving van kerkgebouwen in kaart. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan bijvoorbeeld begraafplaatsen, kerktuinen, kerkenpadjes en zichtlijnen. Een kerkgebouw is niet alleen een gebouw op zichzelf, maar bevindt zich in een omgeving die vaak (historisch) verbonden is aan het kerkgebouw. Door deze waarden te beschrijven en in kaart te brengen kunnen deze worden meegenomen in de ontwerpogave.			
Ambitie kerkenvisie	We hebben (blijvende) aandacht voor erfgoed- en monumentenwaarde van kerkgebouwen en waarderen dit.			
Middelen	Formatie	Bestaand	Financieel	-

3.14 Opstellen waardestelling kerkinterieurs

Doel	De (cultuurhistorische) waarden van de interieurs van kerkgebouwen inzichtelijk maken, zodat deze in het geval van nevengebruik of herbestemming in beeld zijn en kunnen worden meegenomen in de ontwerpopgave.			
Toelichting	Gebouwen die beschermd zijn als monument zijn voor de hele onroerende zaak beschermd. Hieronder valt ook het interieur. Door de waarde van kerkinterieurs inzichtelijk te maken ontstaat er een beeld van de mogelijkheden die het interieur biedt. Een kerkgebouw met historische (vaste) banken is bijvoorbeeld minder eenvoudig in te richten voor nevengebruik dan een kerkgebouw met een minder waardevol interieur. Catharijneconvent kan bij voorgenomen herbestemming van kerkgebouwen ondersteunen bij de waardestelling van voorwerp- en interieurenssembles. De kosten hiervan bedragen €320 voor de waardestelling en €160 voor het bezoek van de kerk. Dit is €480 per kerkgebouw. Samen met Catharijneconvent maken we op voorhand een inschatting bij welke kerkgebouwen een waardestelling in geval van herbestemming van toegevoegde waarde kan zijn.			
Ambitie kerkenvisie	We hebben (blijvende) aandacht voor erfgoed- en monumentenwaarde van kerkgebouwen en waarderen dit.			
Middelen	Formatie	Bestaand + Catharijneconvent	Financieel	€480 per kerkgebouw

3.15 Opnemen waarde religieus erfgoed in de omgevingsvisie

Doel	Door de waarde van religieus erfgoed in de omgevingsvisie te beschrijven ontstaan er mogelijkheden om hier in omgevingsprogramma's of het omgevingsplan op aan te sluiten.			
Toelichting	We dragen er zorg voor dat de ambities en uitgangspunten van de kerkenvisie worden meegenomen in de herziening van de omgevingsvisie.			
Ambitie kerkenvisie	- We hebben (blijvende) aandacht voor erfgoed- en monumentenwaarde van kerkgebouwen en waarderen dit. - We zorgen voor beleidsmatige inbedding van de kerkenvisie.			
Middelen	Formatie	Bestaand	Financieel	-

3.16 Monumentale en beeldbepalende kerkgebouwen opnemen in het omgevingsplan

Doel	Het borgen van de bescherming van de cultuurhistorische waarden van beeldbepalende en monumentale kerkgebouwen.			
	Voldoen aan de instructieregels van het Rijk t.a.v. de bescherming van cultuurhistorische waarden.			
Toelichting	We dragen er zorg voor dat de cultuurhistorische waarden van beeldbepalende en monumentale kerkgebouwen in het omgevingsplan worden beschermd. Voor de beeldbepalende kerkgebouwen kan waarschijnlijk worden volstaan met een sloopbescherming. Voor de monumentale kerkgebouwen instrueert het Rijk ons om in 'een adequaat beschermingsregime' te voorzien.			
Ambitie kerkenvisie	• We hebben (blijvende) aandacht voor erfgoed- en monumentenwaarde van kerkgebouwen en waarderen dit. • We zorgen voor beleidsmatige inbedding van de kerkenvisie.			
Middelen	Formatie	Bestaand	Financieel	-

3.17 Opnemen kerkenbiotoop in het omgevingsplan

Doel	De (ruimtelijke) context van kerkgebouwen borgen in het omgevingsplan, zodat er bij ontwikkelingen in de omgeving van kerkgebouwen aandacht uitgaat naar deze (ruimtelijke) context.			
Toelichting	De uitkomsten van de aanvulling van de kerkenpaspoorten kunnen, waar nodig, als beoordelingsregels verankerd worden in het omgevingsplan, zodat het behoud van deze waarden meegenomen wordt in de ontwerp-opgave.			
Ambitie kerkenvisie	• We hebben (blijvende) aandacht voor erfgoed- en monumentenwaarde van kerkgebouwen en waarderen dit.			
Middelen	Formatie	Bestaand	Financieel	-

3.18 Borgen gebruik transformatieladder in het omgevingsplan

Doel	Het nadenken over een bij het kerkgebouw en de context van het kerkgebouw passende herbestemming stimuleren. De keuze voor een gekozen herbestemming transparant en inzichtelijk maken.			
Toelichting	Door het motiveren van de gekozen herbestemming met behulp van de transformatieladder te koppelen aan een aanvraag/indieningsvereiste in het omgevingsplan wordt inzichtelijk gemaakt waarom er bij initiatieven voor deze herbestemming gekozen wordt.			
Ambitie kerkenvisie	• We hebben (blijvende) aandacht voor erfgoed- en monumentenwaarde van kerkgebouwen en waarderen dit. • We zorgen voor beleidsmatige inbedding van de kerkenvisie.			
Middelen	Formatie	Bestaand	Financieel	-

3.19 Stimuleren opstellen duurzaamheidsadviezen kerkgebouwen

Doel	Inzichtelijk maken voor kerkbesturen hoe zij hun gebouw kunnen verduurzamen, zodat de stookkosten afnemen, waardoor kerkgemeenschappen langer van hun gebouw gebruik kunnen maken.			
Toelichting	We stimuleren kerkbesturen om gebruik te maken van het Ontzorgingsloket Maatschappelijk Vastgoed, zodat zij inzichtelijk hebben welke maatregelen ze kunnen treffen om hun gebouw te verduurzamen en welke kosten hieraan verbonden zijn.			
Ambitie kerkenvisie	• Aanvullend op ambities kerkenvisie.			
Middelen	Formatie	Bestaand	Financieel	-

4. Planning en financiën

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de planning en de financiën van deze uitvoeringsagenda.

Planning

In deze paragraaf worden de verschillende acties uitgezet in tijd. Het startpunt van de verschillende acties wordt gemarkeerd. In 2027 – 2028 worden de lopende acties afgerond en geëvalueerd, waarna er besloten kan worden over het opstellen van een nieuwe uitvoeringsagenda.

2025 – 2026

In de eerste fase na vaststelling van de uitvoeringsagenda ligt de focus op het maken en versterken van verbinding door kennisdeling en samenwerking. Concreet betekent dit dat we volgende acties starten:

- Benoemen vast aanspreekpunt kerkgemeenschappen (*actie 3.1*)
- Inrichten Kerkenhelpdesk (*actie 3.2*)
- Inrichten informatiepagina kerkgemeenschappen (*actie 3.3*)
- Onderzoeken vorm en inrichten platform voor het delen van kennis en nieuws (*actie 3.4*)
- Organiseren jaarlijks ambtelijk overleg met kerkbesturen (*actie 3.5*)
- Opstarten traject oprichten Maatschappelijk Diaconaal Platform (*actie 3.6*)

Daarnaast starten we een aantal acties die gericht zijn op het beschermen en behouden van kerkgebouwen. Dit om ervoor te zorgen dat deze acties tijdig in beeld zijn bij de daarbij betrokken beleidsterreinen/samenwerkingspartners.

- Opnemen waarde religieus erfgoed in de omgevingsvisie (*actie 3.15*)
- Monumentale en beeldbepalende kerkgebouwen opnemen in het omgevingsplan (*actie 3.16*)
- Borgen gebruik transformatieladder in het omgevingsplan (*actie 3.18*)
- Stimuleren opstellen duurzaamheidsadviezen (*actie 3.19*)

Deze acties vormen een goede basis voor een verder samenwerking aan de andere acties uit deze uitvoeringsagenda.

2026 – 2027

In de tweede fase richten we ons met name op het benutten van kerkgebouwen en het beschermen en behouden ervan. Dit doen wij door de volgende acties te starten:

- Onderzoeken kansen afstemming onderhoud en instandhouding kerkgebouwen (*actie 3.7*)
- Bevorderen nevengebruik van kerkgebouwen (*actie 3.8*)
- Opstellen routekaart transformatie en herbestemming (*actie 3.9*)
- Onderzoeken mogelijkheden kerkgebouwen als coöperatieve energieopwekkers (*actie 3.10*)
- Onderzoeken kansen vergroten biodiversiteit rond kerken (*actie 3.11*)
- Opnemen kerkgebouwen in de cultuurhistorische waardenkaart (*actie 3.12*)
- Uitbreiden kerkenpaspoorten (*actie 3.13*)
- Opnemen kerkenbiotoop in omgevingsplan (*actie 3.17*)

2027 – 2028

In de derde fase ronden we de acties die in fase één en fase twee gestart zijn af. We evalueren het proces en het resultaat van deze acties.

Doorlopend

Het opstellen van de waardestelling van kerkinterieurs (*actie 3.14*) is een doorlopende actie. Wanneer er plannen zijn voor de herbestemming van een kerkgebouw kan er, wanneer van toegevoegde waarde, een waardestelling van het kerkinterieur worden opgesteld.

Financiën

De uitvoeringsagenda wordt uitgevoerd binnen bestaand budget en binnen de bestaande begroting. Er is geen uitbreiding van het aantal FTE nodig. Voorwaarde hierbij is wel dat de formatie, voor zover deze betrokken is bij de acties uit de uitvoeringsagenda, op het vlak van zowel kennis als capaciteit beschikbaar blijft. Wanneer er als gevolg van het wegvallen van kennis of capaciteit extern advies ingewonnen moet worden dan past dit niet binnen het bestaande budget en begroting en moet er een keuze gemaakt worden voor het uitstellen, schrappen of uitbesteden van een actie. Voor dit laatste is het aanvragen van bijkomende middelen noodzakelijk.